

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 25 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124.)

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentien aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 7 April 1907. N°. 1527.

Abonnementprijs: franco aan huis, per drie maanden / 1.20, voor België per jaar / 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar / 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers / -10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. Advertentien: van 1 tot 8 regels / 1.20, voor elke regel meer / -20. Aanvragen en vermelding van lievelingen / -12 per regel.

Pro fege.

XIII.

Gij hebt hem met eere en heerlijkheid gekroond. Psalm VIII : 6.

Thans volgt de vraag, of de reusachtige hoogte van ontwikkeling waartoe de mensch allengs opklimt, een vermetel en overmoedig grijpen naar het verbodene is geweest, en dus zou zijn af te keuren; dan wel of het bezit van deze overmacht in zijn hem van God gegeven roeping lag, en alsoo de verwerving ervan toelichting verdient.

Jesus' Koningschap, 't viel niet te verhalen, is in het leven der volkeren teruggedrongen. De herders der volken, om zoo de leidslieden te noemen, die onder hen den toon aangeven, ontlenen aan het roepen voor Jesus geen bezetting meer. En zelfs binnen de wanden der Kerk is het loszinken voor Christus als den Koning der eere in toon en tint gedaald. Ter verklaring van dit teleurstellend verschijnsel wezen we op het onloochenbaar feit, dat, uit wat oorzaak dan ook, de stroom van het Godvruchtige leven, de stroom der Religie allerwegen in zijn bedding gedaald is. En om te voorkomen, dat de geloovigen zich in dit opzicht niet te fier boven de twifelaars en ongeloovigen verheffen zouden, spraken we het onomwonden uit, dat ook onder ons verachting in genade te bespeuren valt, en dat met name de geestdrift voor Jesus Koninklijke eere ook onder ons maar al te zeer getemperd is. De onderscheiding tusschen de geloovigen in het Heilige, de naamgeloovigen in den Voorhof, en de ongeloovigen die zelfs nog achter den Voorhof terugtraden, gaf daarbij het verschil aan tusschen wat we in onzen engeren kring en in onze breedere nationale omgeving ons waarnemen. En om tegen zelfverheffing te waarschuwen en van een te hard oordeel over de afgeledenen en twijfelmoedigen af te maanen, poogden we van de algemeene daling in den stroom van het religieus bewustzijn een aan de werkelijkheid ontleende verklaring te geven. Zullen we ook op onze nationale omgeving weer ten goede werken kunnen, en zal de breede schare weer iets, iets althans van de eere van Jesus Koningschap gaan verstaan, dan baat 't niet of ge al de boosheid van 't menschelek hart in hen aanklaagt. Invloedloofing vraagt sympathie, en sympathie voor wie afdoelen komt dan eerst in u op, indien ge klaar en helder inziet, dat de strooming van het algemeen menschelek bewustzijn op elk gebied beheerscht wordt door tijden en omstandigheden, en dat die tijden en omstandigheden in de dagen onzer vaders voor de belangstelling in de Religie even buitengewoon gunstig waren, als ze thans uitermate ongunstig zijn geworden; en indien ge, erkennende hoe ge ook zelf in die ongunst der tijden deelt, u met uw afgeleden volk lotgemeen gevoelt, en dus ook wel den toorn, maar toch meer nog de zoekende liefde tegenover de lieden die in den Voorhof zijn, en tegenover hen, die ge reeds buiten den Voorhof ziet omdolen, in uw hart aan het woord laat komen.

Ter verklaring van dit ons allen gemeene lot, hebben we toen nadruk geleed op drie kwalijk te loochenen feiten. Vooreerst op de overmacht, die de mensch in zoo korte spanne tijds wist te veroveren over de natuur. Een macht, in de ééne eeuw die achter ons ligt, sterker toegenomen, dan in de achttiende eeuwen van Christelijk leven, die daar achter lagen. Iets wat het afhankelijkheidsgevoel, dat breede stramen voor de algemeene Godsvrucht, zoo in het oog loopend veranloofte deed. In de tweede plaats wezen we op de verbreding van den gezichtscloeder, die voorheen meest binnen nationale grenzen besloten, thans heel de wereld omvat, omspant en onder één gezichtsblik saamtrekt. En in de derde plaats op de verbijsterende toeneming van onze menschele kennis, niet zozeer in de diepte en in de hoogte, maar dan toch in de breedte en lengte der dingen. Voorts toonden we aan, hoe uit deze drie factoren een onrustige beweging was opgekomen, die de stilte, waarnaar het vrome hart uitgaat, verbrak, en den stillen, verborgen omgang met de wereld daarboven verstoortte. En waar op die wijs het hooge zelfgevoel van den mensch wies, en de gegevens voor het religieus leven steeds ongunstiger werden, lieten we uitkomen, hoe ongemerkt een koningschap van den mensch zelf aan het woord kwam, dat voor het Koningschap van Christus geen plaats liet. Dat koningschap van den mensch zelf stichtte zich den troon zijner eere in de groote wereldsteden, en beheerscht van daar uit, door wat men den modernen tijdgeest noemt, heel natien en volkeren. Die moderne tijdgeest drong de werking van den Heiligen Geest terug, gelijk menschen

koningschap het Koningschap van Christus. Maar in dien hoogen waan misleid, werd de mensch-koning zelf slaaf van koning-Matmoon. En wel greep de moderne mensch toen de Kunst aan, om zijn meer ideale behoeften te bevredigen, maar die liefde voor de Kunst sloeg al spoedig in Kunstaanbidding om, en de mensch-koning knielden neder voor den god van het Schoone, om in die afgodische vereering voor den afgod der Schoonheid nogmaals zich zelf te verliezen.

Dit nu plaatst ons voor de heel andere vraag, of de mensch op zichzelf, door naar die hogere macht over de natuur te staan, gezondigd, dan wel zijn van God gegeven roeping vervuld heeft. En het antwoord op die vraag kan niet anders luiden, dan dat God zelf den mensch heeft opgeroepen, om de natuur aan zich te onderwerpen; dat de Christenheid, in de dagen haren onbesperkte heerschappij, die roeping maar al te zeer verwaarloosd heeft; en dat in soverre aan haar de schuld ligt, dat thans in de gewonen overmacht over de natuur eene aan God en zijn gezalfden Koning vijandige macht is opgetreden.

Sia het scheppingsverhaal op, en immers aanstonds wordt het u aangesegd, dat de mensch geroepen is tot heerschappij. God zeide: „Laat ons menschen maken, naar ons beeld en naar onze gelijkenis, en dat het heerschappij hebben.“ En dat niet alleen over de dierenwereld, die vooraan komt, neen, er staat uitdrukkelijk bij: heerschappij over de geheele aarde. Dat de dieren voorop kwamen te staan, sprak vanzelf. De dierenwereld was, eer de mensch verscheen, de hoogste en machtigste uiting van creatuurlijk leven. Reeds de plantenwereld stond hoog boven de elementen en het stof der aarde. Maar hoe veel hooger stond niet nog de leeuw boven de lelie des velds, in veelheid van kracht en in vrijheid van beweging. Duidelijk moest alzo in de eerste plaats uitkomen, dat de mensch ook over de dierenwereld de koning der Schepping zou zijn. De leeuw de koning van het woud, maar de mensch met heerschappij bekleed ook over de machtigste en prachtigste verschieling in de dierenwereld. Iets waar te meer in lag, omdat, naar fysieke kracht en grootscheit van verschijning gemeten, de leeuw het zoo verre van den mensch won, en de dierenwereld als heel een heiliger zich schaarde om het ééne, bij vergelijking genomen, zoo zwakke menschenpaar. De hooge gedachte Gods om na plant en dier den mensch te scheppen, te scheppen naar zijn beeld en gelijkenis, doordrong alsoo den komenden loop van heel de historie der wereld, toen het hoog gebod uitging, dat die schijnbaar zoo kleine en zoo nietige mensch met heerschappij over geheel de aarde zou bekleed zijn. Hierin lag de allebeheerschende tegenstelling tusschen geest en stof. Ook in de hogere dierenwereld, ja tot zelfs in insecten als de mier en de bij, is ongetwijfeld een geestelijk element ingeschapen, maar zwak, zich niet ontwikkelend, blijvend wat 't eenmaal is, gebonden in het instinct, en slechts in zeer zwakke mate door vrije wilkeus werkend. Bij het dier als zodanig heeft het stoffelijke nog altoos het overwicht. Maar anders, geheel anders was dat in den mensch. In den mensch is het geestelijk element het beheerschende. Ook fysiek kan hij kracht oefenen, maar dit is bijzaak, en hoe hooger de mensch klimt, hoe meer hij zelfs van het gebruik van de fysieke macht afziet, om al zijn kracht saam te trekken in zijn geest. Het Goddelijk bestel om den mensch heerschappij over heel de aarde te geven, rustte alzo op de onomstootelijke, en in heel het scheppingsplan besloten grondgedachte, dat de geest heerschen zou over de stof. In hem zelf zou de geest heerschen over het vleesch, en door die heerschappij van den geest over het vleesch, zou hij die geestelijke meerderheid oefenen, die hem als geestelijk wezen de heerschappij schonk over heel het aardrijk, over al Gods schepping hier beneden, over gansch deze wereld.

Nog dieper gaat deze grondgedachte, doordien het woord, dat God sprak, deze heerschappij van den geest in den mensch in rechtstreeks verband plaatst met zijn geschapen zijn naar Gods beeld en naar Gods gelijkenis. Geest op zichzelf is, gelijk we opmerkten, ook in het dier aanwezig. Steeds spreekt de Schrift het uit, dat niet alleen de mensch, maar ook het dier een ziel heeft. Reeds in het Scheppingsverhaal komt dit sterk uit. Het begint zelfs reeds bij de visschen. „God, zoo lezen we in Gen. 1 : 21, schiep alle levende wriemelende ziel, welke de wateren overvloediglijk voortbrachten“. En evenzo lezen we in vs. 24, als het aan de schepping der landdieren toekomt: „De aarde bringe levende zielen voort, naar haren aard, vee, en kruit-

pend en wild gedierde. En het was alsoo“. Sterker zelfs nog staat het in vs. 30: „Al het gedierde der aarde, en al het gevogelte des hemels en al het kruipende gedierde op de aarde, waar is een levende ziel is.“ Het onderscheid tusschen den mensch en het dier is alzo niet, dat wij een ziel hebben en de dieren niet. Integendeel, een ziel is ons met de dieren gemeen, en onze hooge voortreffelijkheid is niet daarin gelegen dat wij óók een ziel hebben, maar dat God zelf in ons blies den adem des levens, en ons schiep als drager van zijn Goddelijk evenbeeld. Geest is een algemeene term, ziel is een uitdrukking van algemeene strekking, maar wat op ons als menschen een eigen stempel en het hoogste merkteken drukt, is noch dat we geest, noch dat we een ziel hebben, maar dat in ons geestelijk zieleleven zich afspegelt het eigen beeld van God. Er is een opklimming in de schepping, van het stof tot de plant, van de plant tot het dier, en van het dier tot den mensch. Dit alles gaat van God uit en komt door zijn machtswoord tot stand, maar eerst in den mensch sluit zich de keten, doordien in den mensch Godzelf zijn eigen beeld afdrukt.

Deze hooge roeping van den mensch is niet alleen uitgesproken in het innerlijk raadsbesluit Gods, toen God sprak: Laat ons alzo den mensch maken, — maar is ook als heilige ordinaantie aan den mensch zelf afgekondigd, en hem als hoog gebod op zijn omwandeling op aarde meegegeven. De pas geschapen mensch moest zich wel klein en schier machteloos gevoelen tegenover de macht der natuur en der dierenwereld die hem omringde. Zelfs al waren in het paradijs nog de verwoestende maculen der natuur niet onttekend, zoo moest toch de majesteit der schepping hem imponeeren, en hij zich tegenover het tallooze heir der dierenwereld verlaten en klein gevoelen. Zelfs aangenomen dat het verschurende element nog niet uit den aanblik der machtiger dieren hem toesprak, zoo zag de mensch toch wetens voor en om zich, van veel machtiger afmeting en in veel grooter aantal. De vraag, welke zijn rang en plaats in die wereld en tegenover die wereld zou zijn, drong zich daarom terstond aan hem op. En op die vraag nu geeft God de Heere den pas geschapen mensch onmiddellijk dit antwoord: „Weest vruchtbaar en vermenvuldt u en vervult de aarde, en onderwerpt haar, en hebt heerschappij.“ (Gen. 1 : 28). Zoo werd de mensch door God-zelf tot koning over zijn schepping, over heel deze wereld, over heel deze aarde gekroond. Het hoe ver stond de mensch nog niet. Het was een volstrekt onopgelost raadsel, dat in deze ordinaantie Gods tot hem kwam. Hij, de fysieke zwakkere mensch, teager, slank en klein in zijn zielelijke formatie, die slechts van stap tot stap zich kon voortbewegen, en niet dan zijn twee handen tot zijn beschikking had, zou heel die aarde, heel die wereld niet alleen bezitten en doorwandelen, neen, hij moest ze aan zich onderwerpen. Dat wees op verzet, op tegenstand. Het wees op een inspanning van kracht, die dat verzet zou moeten breken. Afhankelijk van die natuur als hij zich voelde, moest omgekeerd heel die natuur afhankelijk van hem worden. Ze mocht niet alleen hem niet overheerschen, maar hij moest heel de natuur beheerschen. Zoo beheerschen, dat ze ten slotte geheel aan hem onderworpen was, en zoo onderworpen, en zij heerschappij, zijn koninklijke overmacht, en zijn geestelijke overheersching, een vol strekt felt zou worden.

In den 8sten Psalm heeft David die heerschappij van den mensch over de natuur bezongen, als geldende ook voor onzen gevallen, onzen zondigen staat. Zijn zang jubelt niet over den mensch in het paradijs in zijn ongebroke toestand, maar over den mensch, gelijk hij in zijn dagen was, en gelijk hij zelf zich als mensch kende. Vandaar zijn diepe verwondering. In zich voelt, voor zich ziet hij den mensch in zijn gevallen staat, den mensch in zijn gebrokenheid en ellende. In al haar diepte voelt hij daarom de tegenstelling tusschen den nietigen, zondigen mensch en de majesteit des Heeren HEEREN. En nu bezingt hij het, hoe God zelfs uit den mond der kinderkens en der zuigelingen zich lof heeft bereid, en hoe Hij door zijn macht over het hart der zijnen den vijand en den wraakgierige terugwerpt. Dit vermelden van „den vijand en den wraakgierige“ bewijst alzo, dat hij handelt van den mensch in zijn dagen, niet van den mensch in het paradijs. Vandaar dan ook zijn uitroep: „Wat is de mensch, dat Gij zijner denkt, en het menschenkind dat Gij hem bezoekt.“ Het is juist ter oorzaak van het zondige in den gevallen mensch, dat de tegenstelling tusschen wat hij innerlijk is en datgene waartoe God hem roept, zich zoo scherp voor hem af-

teekent. En van dien mensch nu jubelt David: „Gij hebt hem een weinig minder dan de engelen gemaakt, en hebt hem met eere en heerlijkheid gekroond.“ Nogmaals dus de krooning van den mensch. Het bekleeden van den mensch met koninklijke heerschappij; iets wat nog sterker uitkomt in vs. 7: „Gij doet hem heerschen over de werken uwer handen, Gij hebt alles onder zijne voeten gezet“. Dat „onder zijn voet zetten“ toch is de vaste Oostersche uitdrukking voor de macht en heerschappij van den Koning, gelijk dan ook van den Christus geschreven staat, dat hij „al zijn vijanden aan zijn voeten zal onderwerpen“. Zelfs wil meer dan één uitlegger, en onder deze Calvijn, de uitdrukking: „een weinig minder dan de engelen gemaakt“, zoo verstaan alsof te lezen ware: „Gij hebt hem weinig minder dan een God gemaakt“. In het Hebreeuwsch toch staat hier het woord *Elohim*, wat in den regel van God gebezigd wordt. En het valt niet te ontkennen, dat deze opvatting poetisch schooner is, en dat omgekeerd de vergelijking met de engelen te dezer plaatse iets mingewoons heeft. Daar echter beide vertalingen zich verdedigen laten, gaan we hierop niet nader in. Vaststaat, en dit is hier hoofdsak, dat ook in den 8sten Psalm een heerschappij, als door God aan den mensch verleend, bezongen wordt, die aan den mensch de Koningskroon op het hoofd drukt.

Intusschen spreekt het vanzelf, dat hiermede niet aan bedoeld zijn, dat elk afzonderlijk mensch tot het uitoefenen van deze heerschappij in volten omvang zou geroepen zijn. Het kind kan den leeuw niet aan. De zwakke vrouw kan niet worstelen met den Behemoth. Niet één mensch op zich zelf kan heerschen over alle werken der schepping. Wat hier den mensch wordt verleend, wordt verleend aan de menscheid, wordt vertrouwd aan ons menschelek geslacht. De mensch moet vruchtbaar zijn en zich vermenvuldigen. Uit het eerste menschenpaar moet de menigte van menscheleke heirlegers zich ontwikkelen. Niet alzo op den enkelen mensch, maar op de veelheid van de kinderen der menscheid wordt hier gedoeld. Niet in één geslacht, maar in de achter elkaar opkomende geslachten, zal de heerschappij over de natuur gevestigd worden. En eerst in dien zin de mensch genomen, zal het waar blijken, dat de mensch machting zal blijken dan alle machten en krachten der natuur om hem heen. Niet ieder mensch op zich zelf zal koning zijn, maar de mensch, als uitdrukking van heel de soort genomen, zal met heerschappij bekleed worden. Keer op keer zal er een mensch als slachtoffer vallen van de woede der elementen, door leeuw of tijger gemoord of door de golven verzwolgen worden; maar de mensch, als uitdrukking van het geheel genomen, zal in den strijd tegen het wild gedierte de hooge hand hebben, en over alle krachten en elementen triumfeeren. Vandaar, dat in het Nieuwe Testament deze jubelzang van David op den Christus wordt overgebracht, omdat in hem eerst de wezelijke Mensch-koning verschenen is. Maar juist dit toont, dat het Koningschap van Christus niet in hem als *Zoon Gods*, maar in hem als *Zoon des menschen* is te eeren, en opkomt uit de koninklijke heerschappij, waarmede God zelf in het paradijs den mensch bekleed had. En die heerschappij nu kleeft niet aan zijn fysieke kracht want één stier werpt den sterksten man de lucht in of loopt hem overhoop. En ook kleeft ze niet in zijn ziel, want de moed van den leeuw komt evenzo uit zijn leeuwenziel, en niet uit zijn muil of klauw op. Neen, ze kleeft in ons geschapen zijn naar den Beelde Gods. Het is een Goddelijk op den mensch gelege heerschappij, waarin God, door den mensch, Zichselven verheerlijkt.

Er is alzo, naar luid der scheppingsordinaantie, geen zweem van strijd tusschen de hooge heerschappij onzes Gods en de zijgedien en opgedragen heerschappij der menschen. Veelver vloeit de ééne uit de andere voort. Heerschappij is zozeer in het beeld onzes Gods een onmisbare trek, en zoo zeer het hooge teken zijner soevereiniteit, dat een naar zijn beeld geschapen creatuur sonder zulk een afgeleide heerschappij volstrekt ondenkbaar ware. Die heerschappij over de natuur komt niet bij den mensch bij, neen, ze ligt in zijn eigen wezen als mensch gevestigd. Zonder die heerschappij zou hij geen drager van Gods beeld kunnen zijn. Heerschte hij niet over de natuur, dan zou de natuur over hem heerschen. Niet hij, het creatuur met den geest, maar de brute stof, het woeste, wilde creatuur sonder geest zou hem meester zijn. Het hoogste creatuur zou onderworpen zijn aan het lagere, en het beeld Gods zou in den mensch vervalscht en in zijn tegendeel verkeerdt worden. Juist dit nu is veel te veel uit het oog verloren. Het beeld

Gods is veel te eenzijdig op geestelijk en godsdienstig gebied gezocht. In het heilige alleen heeft men de uitdrukking van de gelijkenisse Gods in den herboren mensch pogen te ontdekken. En toch, dit kan, dit mag niet. Onze belijden van onzen God is, allereerst zelfs, dat we gelooven „in God Almachtig, den Schepper des hemels en der aarde“. Zijn Almacht, zijn Souvereiniteit staat op den voorgrond. Alwie dit uit het oog verliest, verloopt in mysticisme of verlist zich, er hij 't weet, in de peillooze diepte van het pantheïsme. De Almachtige is zijn naam, de Allerhoogste zijn eercitel, en die Almacht is zijn Heerschappij, zijn overhoogheid over alle creatuur, zijn koninklijk-souvereine majesteit, waarmede Hij alle schepel aan zijn voeten onderwerpt. En hoe wilt ge dan, dat er een creatuur zal optreden, dat „drager van zijn beeld en zijn gelijkenisse“ zal zijn, indien ge uit dat creatuurlijk beeld den hoofdtrek, den grondtrek van het Goddelijk wezen uit neemt, en u op het zedelijke en religieus gebied terug trekt. En juist hierom nu moet er nadruk op gelegd, dat in de Scheppingsordinaantie en in het Scheppingsverhaal bij de kenteekening van het beeld Gods, waarnaar we geschapen zijn, zelfs met geen woord 't zij het zedelijke, 't zij het religieus leven vermeld wordt, maar dat alle nadruk voor de kenschetsing van het beeld Gods in ons, eeniglijk valt op onze koninklijke heerschappij over heel dese aarde.

„Ik zie een amandelroede.“

Wijders geschiedt des Heeren woord tot mij, zeggende: „Wat ziet gij, Jeremia? En ik zeide: Ik zie een amandelroede.“ Jeremia 1 : 11.

De amandelzak bot in het Oosten vóór alle andere vruchtgewassen uit. In Januari bloeit de amandelroede, en in lente-maand plukt men reeds haar vrucht. Ze komt niet achter 't overig geboomte aan, noch ook zakt ze met ander vruchthout gelijk op. Neen, de amandelzak prijkt met zijn bloesem, als geen andere tak nog uitliep, en werpt zijn vrucht reeds af, als andere bloesem pas ontlikt. Vandaar is de amandelroede de zinbeeldige uitdrukking voor vroeg, snel, krachtig zich ontwikkelend leven. Jeremia zag die amandelroede in zijn rospingsvisioen. „Wat ziet gij, Jeremia?“ vroeg hem de Heere. „Een amandelroede“ luidde zijn antwoord. En de Heere hernam: „Gij hebt wel gezien, want ik zal wakker zijn over mijn woord om dat te doen“. Er het volk 't vermoedt zal mijn oordeel, en eer lemand het gist, zal mijn redding nabij zijn. Aan het toeven, wachten en verbeiden is een eind gekomen. Ge zaagt de amandelroede, Jeremia. Wees dan zelf wakker en vertraag niet. Grooting dijn komende. Ik, u w God, „zal wakker zijn“, wees gij mijn wakkere profet.

Hierin weerklint Pascha-taal. Er spreekt opstandingskracht in. Wakker worden is altoos een opkomen uit de bedwelling, een opwaken uit de sluimering, een verrijzen uit den droemden slaap. De natuur dook in haar winterslaap weg en een verstijving als des doods bond haar in wijselen, tot de bloesem aan de amandelroede in deze schaduwende des doods weer 't eerste teeken van leven vertoonde. Weer uitbotting voor verstijving, weer het zetten van den knop voor dorheid, weer kleurige bloesem voor de vaalheid des doods. De zwakke twijg zich in haar bloemomhulsel, als het nieuwe, jonge leven triumfeerend over de verstijving der natuur, omhoogheftend. En wat vaalgrauw grind, klaait in vriendelijken lach op. Wat in de kluiten verhard was, onder de terugkerende zonnekoersing lenig en rul. Overal riteling, allerwegen werking. Na den bloesem die uitbott, het groene blad dat zich uitwikkelt. Tintelen leven alom uitkomend. Dat is de lente. Maar de amandelroede gaf 't sein, was er het eerst. Zij was de voorbode. Het is of van haar de stem, die 't alles wakker riep, uitging. „Ik zie een amandelroede!“ wat is dat anders dan de profetie van het leven dat komende is, maar een profetie niet in 't woord geuit, maar in 't leven verzinbeeld. De eersteling uit den dood der natuur. En daarmee voor ons 't gemerkte beeld van den eersteling uit den dood van den geest. En daarom opwaken, wakker worden, in jeugdige frischheid de kracht van het nieuwe geestesleven openbaarend. Wie zeggen kan: Ik zie een amandelroede! die ziet het werk Gods dat doorbreekt, die treft in Gods geestelijke schepping. Die ziet, die weet: Nu komt het. Het leven wrekt zich op den dood!

Aldus moet de gewaarwording geweest zijn, die de Maria's en de jongeren vermeerderde, toen ze in diepe ontroering den verzen Heiland voor zich zagen. Zoo beel anders dan toen hij zijn kruis voortsleepte, en op den weg onder het kruis beweek. Nu in de volle schittering van het nieuwe leven. Nog wel een aardsche, maar toch reeds een ten deele hemelsche verschijning. Met zoo geheel andere uitdrukking in zijn diep doordringend oog. Met een verheerlijkten trek op zijn gelaat. Triomf in heel zijn houding en gestalte. Hen verblindend en toch boeiend; Een ander en toch dezelfde. In hooger toon, maar toch dezelfde klank in zijn stem. Geheel zijn

348

150

voor den groen, alhier stuk / 0.90; meniefheb enenveroor- a 25 vaste abbele colt- gedrukt is planten, alle voor vazen, welig zelfs voor den Gladiolen a 50. ren 6 voor lja / 1.90. zen. Hooge- de bloeiers vzen / 0.30 a 2.50 p. 75. zaad om te der huis, per 2.50 / 4.00, circa 1 1/2 den Tuin. 1.20. behandeling te Wonder- actie zaden groeiende s, waardoor bloemenee- e collectie in verras- de wanden, or kamer- teen. Ver- d. In blijks probeert het elk statio- ning, Hof

Y, chuzen, s beleeft aan ische wijn ver Anker Ook verkrijg- anco levering

in der Nederland. kker te Wil- J. V. Spr- s Vg. Heiden- Wit te Voor- enter namens de K, Bakker / 2; Contr. hoeff namens H. de Vries 'Zegen' Nij- te Ureterp Geref. Kerk L. Munnik te L. Brouwer 10; van Da. / 2.50; van / 4.25; van van Geref. Kerk Bode- ga Ten Post / 1; van P. v. / 5; door Da. v. Leeuwen te Drachster- m. / 1; door collectien bij / te Berkel jst Middelh. / 1.50; te

Rotterdam. advertentie tot

150